

**PSYCHOLOGIE V BĚZNÉM ŽIVOTĚ
PSY128**

Fakulta sociálních studií MU
Jarní semestr
2010

PSY128 PSYCHOLOGIE V BĚŽNÉM ŽIVOTĚ

Určeno pro:

Jde o kurz, který je určen o zájemce o psychologii, **není určen pro studenty, kteří studují psychologii jako obor.**

Realizace:

V jarním semestru 2010
Úterý 18.00 - 19.30
Učebna 52, 5. poschodí
FSS MU, Joštova 10, Brno

Garant kurzu:

Mgr. Miroslav Šipula, e-mail: [miro\(zavináč\)fss.muni.cz](mailto:miro(zavináč)fss.muni.cz)

Konzultace:

Viz osobní vizitka vyučujícího v ISu (<http://www.is.muni.cz/lide/?uco=8530>); kdykoliv po předchozí domluvě e-mailem; konzultace prostřednictvím e-mailu a v diskusní skupině předmětu – průběžně.

Vyučující:

Vyučujícími jsou členové Katedry psychologie FSS MU a Institutu pro výzkum dětí, mládeže a rodiny na FSS MU.

Charakteristika předmětu:

Posluchači se budou postupně seznamovat s vybranými tématy, která reflektují jejich běžnou každodenní životní zkušenost, resp. se vztahují k tomu, s čím se běžně mohou v životě setkat. Cílem je získat určité penzum vědomostí pro vlastní sebezvoj a pro lepší pochopení a zvládnání procesů, které se odehrávají ve vztazích mezi lidmi. Kurz má také vybavit jeho absolventy pojmově a terminologicky tak, aby byli schopni dále studovat vybranou odbornou psychologickou literaturu.

Kredity a ukončení:

Předmět je ohodnocen 3 kredity, je ukončen zkouškou.

Požadavky k absolvování:

Přístup ke zkoušce je podmíněn dostatečnou účastí na přednáškách (alespoň **na 9 ze 12 = 75% účast**). Vyučující očekávají, že si student/ka znalosti získané na přednáškách prohloubí studiem materiálů, které budou v průběhu semestru postupně zpřístupněny ve složce „*Studijní materiály*“ předmětu v Informačním systému MU, a zdrojů uvedených v oddílu „*Literatura k prezentovaným tématům*“.

Zkouška má podobu písemného testu, který zahrnuje otázky ke všem uvedeným tematickým okruhům. K úspěšnému zvládnutí testu je třeba cca 60% správných odpovědí (přesněji v tabulce níže).

Bodové hodnocení zkoušky:

známka	A	B	C	D	E	F
body	34-31	30-28	27-25	24-22	21-20	19-0

Harmonogram výuky:

Přednášky budou zahájeny v **úterý 2.3.2010**. První výukový týden semestru (22.–28.2.2010) je pojat jako „seznamovací“. Očekává se, že zájemci o tento kurz navštíví knihovnu FSS a seznámí se s doporučenou literaturou ke kurzu.

Přednášená a diskutovaná témata a jejich vyučující

	Téma	Vyučující	Termín
1	Jak vidíme sami sebe a druhé lidi	prof. PhDr. Petr Macek, CSc.	2. 3.
2	Co je nám dáno pro naši cestu životem a co získáváme	prof. PhDr. Vladimír Smékal, CSc.	9. 3.
3	Jak vnímáme svět a co to vypovídá o nás samotných	Mgr. Miroslav Šipula	16. 3.
4	Psychologie talentovaných dětí	Mgr. Portešová Šárka, Ph.D.	23. 3.
5	Mýty o ženách a mužích a skutečné rozdíly mezi nimi (problematika genderu)	PhDr. Martina Rašticová, Ph.D.	30. 3.
6	Od kolébky k hrobu: jak vznikají a vyvíjejí se blízké vztahy aneb teorie rané citové vazby Johna Bowlbyho	Mgr. Lenka Lacinová, Ph.D.	6. 4.
7	Volba partnera/partnerky: kdo, koho, jak, proč - a proč ne?(!)	doc. PhDr. Ivo Plaňava	13. 4.
8	Jak se chováme v obtížných situacích a jak je zvládáme	PhDr. Miroslava Štěpánková, Ph.D.	20. 4.
9	Strachy v životě člověka (s důrazem na dětství a dospívání)	PhDr. Radka Michalčáková, Ph.D.	27. 4.
10	Psychologie internetu a na internetu	doc. PhDr. David Šmahel, Ph.D.	4. 5.
11	Jak nás ovlivňují druzí lidé	PhDr. Martin Vaculík, Ph.D.	11. 5.
12	Co si mezi sebou sdělujeme	doc. PhDr. Zbyněk Vybíral, Ph.D.	18. 5.

Změna programu vyhrazena.

Klíčová slova a literatura k prezentovaným tématům

1. Jak vidíme sami sebe a druhé lidi

Klíčová slova:

sebe-uvědomění, sebepojetí, sebehodnocení, sociální percepce, atribuční proces

Literatura:

Hayesová, N. (1998). Základy sociální psychologie. Praha: Portál, s. 20-28, 69 - 94.

Macek, P. (1997). Sebesystém, vztah k vlastnímu já. In: Výrost, J., Slaměník, I. (red.), Sociální psychologie, Praha: ISV, s. 181- 210.

Baumgartner, F. (1997). Sociálne poznávanie. In: Výrost, J., Slaměník, I. (red.), Sociální psychologie, Praha: ISV, s. 99-114.

2. Co je nám dáno pro naši cestu životem a co získáváme

Literatura:

Hillman, J. (2000): Klíč k duši. Praha, Portál.

Blackmore, S. (2000): Teorie memů. Praha, Portál.

Hamer, D., Copeland, P. (2003): Geny a osobnost. Praha, Portál.

3. Jak vnímáme svět a co to vypovídá o nás samotných

Klíčová slova:

senzorické procesy, vjemy, charakteristiky vnímání: subjektivita, aktivita, adaptabilita, selektivita, konstantnost - podstata a druhy konstant (barvová, velikostní,...), syntéza a integrace, anticipace, významovost vnímání a zvláštní role sociálních a emočně nabitých významů; cyklus vnímání, percepční schémata; vliv zkušenosti, očekávání, mentálního nastavení (mental set), motivace, osobnosti... a dalších faktorů ovlivňujících vnímání a tvorbu významu podnětu; interpretace podnětů, rozpoznávání - vzestupné a sestupné strategie interpretace, vliv kontextu; pareidolie; gestalt-zákony vnímání; znaky a význam figury a pozadí, vztah mezi nimi; percepční vodítka (cues) a jejich role při vnímání pohybu, vzdálenosti a hloubky...atd.; negativní paobrazy, iluze, klamy; synestézie (fotismy, fonismy)

Literatura:

Atkinsonová, R. L., Atkinson, R. C., Smith, E. E., Bem, D. J. (1995). Psychologie. Praha, Victoria Publishing.

Nakonečný, M. (1998). Základy psychologie. Academia, Praha.

Nakonečný, M. (1995). Encyklopedie obecné psychologie. Academia, Praha.

Plhánková A. (2003) Učebnice obecné psychologie, Academia, Praha. (str.129-158, 288-289)

Švancara, J. (1994). Úvod do kognitivní psychologie. MU, Brno.

4. Psychologie talentovaných dětí

Klíčová slova:

genialita, talent, nadání, schopnosti, vlohy, mimořádný výkon, podvýkon, tvořivost, koncept. tzv. dvojích výjimečností

Literatura:

Hříbková, L. (2005). Nadání a nadaní: pedagogicko-psychologické přístupy, modely, výzkumy a jejich vztah ke školské praxi. Praha: Karolinum.

Dočkal, V. (2005). Zaměřeno na talenty, Praha: Lidové noviny.

5. Mýty o ženách a mužích a skutečné rozdíly mezi nimi

Klíčová slova:

maskulinita, feminita, stereotyp, postoj, sociální učení, optické čočky kultury, androcentrismus, biologický esencialismus, pohlaví, gender, genderlekty

Literatura:

Oakleyová, A. (2000). Pohlaví, gender a společnost. Praha: Portál.

Věšíňová-Kalivodová, E., Maříková, H. (Eds.) (1999). Společnost mužů a žen z aspektu gender. Praha: Open Society Fund.

6. Od kolébky k hrobu: jak vznikají a vyvíjejí se blízké vztahy aneb teorie rané citové vazby Johna Bowlbyho

Klíčová slova:

raná citová vazba, typy rané citové vazby, fáze formování rané citové vazby, John Bowlby, Mary Ainsworthová, bezpečné zázemí, bezpečný přístav

Literatura:

Ainsworth, M. D. S., & Bowlby, J. (1991). An Ethological Approach to Personality development. American Psychologist, 46(4), 333 - 341. (Bude zpřístupněno ve Studijních materiálech předmětu v ISu.)

Kulísek, Petr (2000). Problémy teorie raného citového přilnutí (attachment). Československá psychologie, 44, 404-423. (Bude zpřístupněno ve Studijních materiálech předmětu v ISu.)

7. Volba partnera (partnerky): kdo, koho, jak a proč?

Klíčová slova:

separace od rodičů, podoby a faktory voleb, S-V-R teorie, rizikové volby

Literatura:

Plaňava, I. (2000). Manželství a rodiny. Brno: Doplněk, s. 174-195.

8. Jak se chováme v obtížných situacích a jak je zvládáme

Klíčová slova:

stres, vnější a vnitřní příčiny stresu, projevy stresu, typy reakcí na stres a zátěž, zvládání stresu a obtížných situací (interindividuální rozdíly), techniky psychohygieny

Literatura:

Kastová, V. (2000). Krize a tvořivý přístup k ní. Praha, Portál.

Frankl, V. E. (1998). Psychoterapie pro laiky. Brno, Cesta.

9. Strachy v životě člověka

Klíčová slova

emoce, strach, separační úzkost, etiologie strachu, raná citová vazba

Literatura

Rogge, J., U. (1999): Dětské strachy a úzkosti. Praha: Portál.

Michalčáková, R. (2007). Strachy v období rané adolescence. Brno: Barrister & Principal

10. Psychologie internetu a na internetu

Literatura:

Gackenbach, J. (2006), Psychology and the Internet, Second Edition: Intrapersonal, Interpersonal, and Transpersonal Implications. San Diego: Academic Press.

Šmahel, D. (2003b). Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi. Praha: Triton.

Suler, J. (2007). The Psychology of Cyberspace. Staženo: leden, 2002. Dostupný z www:

<http://www.rider.edu/~suler/psycyber/psycyber.html>

Wallace, P. (1999). The psychology of the Internet. Cambridge: Cambridge University Press.

11. Jak se chováme ve skupině

Klíčová slova:

konformita (conformity), veřejné vyhovění (public compliance), osobní přijetí (private acceptance), informační sociální vliv (informational social influence), normativní sociální vliv (normative social influence)

poslušnost (obedience), situační faktory poslušnosti, faktory ovlivňující konformní chování

Literatura:

Aronson, E., Wilson, T.D., Akert, R.M. (2004). Social psychology. New Jersey, Prentice-Hall, str. 251 - 296.

Výrost, J., Slaměnik, I. (2008). Sociální psychologie. Praha, Grada, str. 339 - 355.

12. Co si mezi sebou sdělujeme

Literatura:

Vybíral, Z. (2005): Psychologie komunikace. Praha: Portál, strany 23 – 79, 105 – 156.

Další informace

V Informačním systému MU v části Studijní materiály předmětu PSY128 se v průběhu semestru postupně objeví teze témat uvedených v syllabu, podklady k vybraným tématům a studijním okruhům a popř. instrukce vyučujících jednotlivých témat (ve formě, množství a rozsahu dle uvážení každého vyučujícího).